

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

וצאצאיהם

חגית בת מרים ושמואל. פתחיה בן חנה ויאיר

וילדיהם: דרור, הלל, אשר, ישי, רות.

עודד בן מרים ושמואל. מעין רבקה בת אורלי ואפרים

וילדיהם: ידידיה, רננה, שירה, אמונה, צורי.

תמר בת מרים ושמואל. רועי בן שרה ומשה.

ובתם: אמונה מרתה

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

מסכת מעילה

[ויקרא ה' י"ד-ט"ז] וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. נִפְשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל וְחִטָּאָה בְּשִׁגְגָה מִקְדָּשֵׁי ה' וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַה' אֵיל תְּנָמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשֶׁם. וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֵת חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהִכְהֵן יַכְפִּיר עָלָיו בְּאֵיל הָאָשֶׁם וְנִסְלַח לוֹ.

ורש"י וחטאה בשגגה מקדשי ה' – שנהגה מן ההקדש. והיכן הזהיר, נאמר כאן חטא ונאמר להלן חטא בתרומה, ולא יסאו עליו חטא, מה להלן הזהיר, אף כאן הזהיר. אי מה להלן לא הזהיר חלל על האוכל, אף כאן לא הזהיר חלל על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל, כינה: מקדשי ה' – המיוחדים לשם, ילאו קדשים קלים: איל – בן שתי שנים: בערכך כסף שקלים – שיהא שוה שתי סלעים: ואת אשר חטא מן הקדש ישלם – קרן וחומש להקדש:

פרק ראשון קדשי קדשים

דף ב'

מעילה בקרבנות

קדשי קדשים, [כגון חטאת ואשם ועולה ושלמי ציבור], **משעה שהוקדשו לקרבן**, נעשו קדשי גבוה, **ויש בהם דין מעילה**, [שהנהנה מהם משלם קרן וחומש ומביא קרבן מעילה]. **וכשקרבו בהכשר** מאחר שנשלמו בהן ארבע עבודות הקרבן [שחיטה קבלה הולכה וזריקה] **והותר בשרם לאכילת הכהנים**, שוב אין הבשר נחשב קדשי גבוה, **ואין בו דין מעילה**. **אבל האימורים**, הם חלק הקרבן הקרב על המזבח, עדיין נחשבים קדשי גבוה, **ועדיין יש בהם דין מעילה עד אחרי שישרפו על גבי המזבח**, וכן דין בשר העולה, שהוא קרב ואינו נאכל לכהנים.

וקדשים קלים [כגון שלמי יחיד ותודה ופסח] **בשעה שהוקדשו** אינם נחשבים קדשי גבוה, **ואין בהם דין מעילה**. **ומשקרבו בהכשר**, מאחר שנשלמו בהן ארבע עבודות הקרבן, **נתקדשו האימורים** להקרבה על המזבח, ומעתה הם נחשבים כקדשי גבוה, **ויש בהם דין מעילה עד אחרי שישרפו על המזבח**. **והבשר אין בו דין מעילה כלל**.

קרוב שארע פסול בהקרבתו

נתבאר שקדשי קדשים יש דין מעילה בבשרם עד שיקרבו בהכשר, שאז הותר הבשר לכהנים ויצא מידי מעילה.

ומבואר במשנתנו, שאם ארע פסול באחת מעבודות ההקרבה של קדשי קדשים, **אף על פי שבכך הקרבן נפסל מהקרבה**, אין אומרים, מעתה אין אלו קדשי ה', ויצא הקרבן מידי איסור מעילה, אלא מאחר שלא הותר הבשר לכהנים, **לא פקע ממנו דין מעילה**.

ובכלל הדין האחרון, כשנפסל הקרבן בכל אחד מהאופנים הבאים.

(א-ב) **נשחט הקרבן בדרום העזרה או נתקבל דם הקרבן בדרום העזרה**. [ובשני האופנים הללו נפסל, כי עבודות קדשי קדשים כשרות רק בצפון בצפון העזרה. ואם גם נשחטו בדרום, וגם קיבל הדם בדרום. י"מ כיון ששינה בהם כל כך, יצאו מידי מעילה. וי"מ שגם באופן הזה לא יצאו ידי מעילה. (תוס'י)].

(ג-ד) **נזרק דם הקרבן על המזבח בלילה או נשחט הקרבן בלילה**. [ובשני האופנים הללו נפסל, כי לילה אינו ראוי להקרבה].

(ה) **נשחט הקרבן במחשבה לאכול את בשרו למחר**, אחר הזמן הראוי לאכילתו. [ובמחשבה זו הוא נעשה פיגול, והאוכל ממנו אפילו היום חייב כרת].

(ו) **נשחט הקרבן במחשבה לאכול את בשרו חוץ לעזרה**. [ובמחשבה זו הוא נעשה פסול, ואסור לאכול ממנו אפילו בעזרה, אך אין על האוכל חיוב כרת].

(ז-ח) **נתקבל דם הקרבן על ידי פסולים לעבודה**, כגון בעלי מום או זרים, **או שנזרק דמו על ידי פסולים**, [ובאופנים אלו הוא נפסל, כי רק כהנים

קדשי קדשים שמתו

במשנתנו מבואר, שקדשי קדשים יוצאים מידי מעילה, רק כשקרבו בהכשר, שבכך הותר בשרם לאכילה לכהנים.

ומבואר בגמרא, שלדעת עולא אמר רבי יוחנן, מדין תורה שיש אופן נוסף שקדשי קדשים יוצאים מידי איסור מעילה, והוא כשמתו, [שנעשו נבילה], שמאחר שדינם לקבורה, ואינם ראויים עוד להקרבה, שוב אינם נחשבים קדשי ה', ואין בהם מעילה. ומכל מקום כשארע בקדשי קדשים הדבר הזה, החמירו עליהם חכמים, והתקינו שיש בהם מעילה מדרבנן.

ביאור משנתנו כדעת עולא אמר רבי יוחנן

נתבאר, שלדעת עולא אמר רבי יוחנן, מדין תורה, בשני אופנים יוצאים קדשי קדשים מדין מעילה.

(א) כשקרבו בהכשר. (ב) כשמתו, ונפסלו לגמרי מהקרבה.

ומשנתנו באה ללמד, שכן הדין דווקא כשמתו, ונפסלו בכך לגמרי מהקרבה, אז יצאו מידי מעילה. אולם כשקרבו, אך ארע פסול בעבודת ההקרבה, אף על פי שלא יבואו לידי היתר אכילת כהנים, מקדושתם לא יצאו, ויש בהם דין מעילה.

והטעם לכך שפסול בעבודה אינו מחשיב את הקרבן כפסול גמור, וכמו שמת קודם ההקרבה, כי כל האופנים הללו הנזכרים במשנתנו, שנפסלו עבודות ההקרבה, הם אופנים שאינם פוסלים לגמרי, שהרי הם אופנים המועילים במקומות אחרים, [כמו שיתבאר], ולכן אין הדבר נחשב כקדשים שמתו, שאין הדבר מועיל בשום מקום.

פסול מחמת עבודה בדרום אינו מוציא קדשי קדשים מידי מעילה, כי עבודה בדרום כשרה בקדשים קלים, ואין להחשיבה כקרבן שנפסל במיתה. [ולדעת רבה להלן, אם נפסלו בשחיטה בדרום, נפסלו לגמרי, ומדין תורה יצאו מידי מעילה, ורק מדרבנן יש בהם מעילה].

וכן פסול מחמת עבודה בלילה, אינו מוציא קדשי קדשים מידי מעילה, כי הלילה הוא תחילת היום [=לילה לאו מחוסר זמן], ואין להחשיב את העבודה כנעשית ממש ביום קודם, ולכן אין הקרבן נידון כקרבן שנפסל במיתה.

וכן פסול מחמת מחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו, אינו מוציא את הקרבן מידי מעילה, כי כלל בידינו, שאין הקרבן מתפגל אלא אם יהיו כל עבודותיו במחשבת פיגול, ומאחר שצריכים אנו לשחיטת הפיגול לגמור את הפיגול של הקרבן, שחיטה חשובה היא, ואינה מוציאה מידי מעילה.

קרבן שנפסל והעלו את אימוריו למזבח

הכל מודים, שקרבנות שהם פסולים מעיקרם, כגון רובע ונרבע וטרפה ודומיהם, פסולים גמורים הם, ולכן גם אם טעו והקריבו אותם, יש להוריד אותם מעל גבי המזבח.

וכמו כן הכל מודים, שקרבנות שנפסלו אחר הקרבנות, כגון שנטמאו האימורים אחר זריקת הדם, או יצאו חוץ לעזרה, ודומיהם, אף שלכתחילה אין להקריבם, לא נפסלו לגמרי, ואם טעו, והעלו אותם למזבח, אין להורידם מעל גבי המזבח.

ונחלקו חכמים במסכת זבחים, מה דין קדשים שנפסלו בשעת ההקרבה עצמה, כגון שנשחטו בלילה, או נשפך הדם ולא נזרק, או יצא הדם חוץ לעזרה.

לדעת רבי יהודה, כשנפסלו הקדשים בשעת ההקרבה, מאחר שלא נשלמה ההקרבה בהכשר, הרי הם כקדשים שנפסלו קודם ההקרבה, שהם פסולים לגמרי, ולכן גם אם העלו אותם למזבח, יש להורידם. ובכלל זה כשנפסלו באופנים הנזכרים במשנתנו, על ידי שנשחטו בדרום העזרה, או על ידי שנתקבל דמם בדרום העזרה.

ולדעת רבי שמעון, כשנפסלו הקדשים בשעת ההקרבה, אינם פסולים לגמרי, אלא לעניין זה, שלכתחילה אין להעלותם למזבח, ובדיעבד, אם העלו אותם, אין מורידים אותם מהמזבח.

ולדברי רב יוסף, דעת רבי שמעון, שכן הדין כשנשחטו קדשי קדשים בדרום העזרה, כיון שהיה הפסול בעבודה עצמה, לא נפסלו לגמרי, ואם עלו למזבח לא ירדו ממנו. וזהו ששנינו במשנתנו, שקדשי קדשים שנשחטו בדרום לא יצאו מידי מעילה, והטעם לכך, משום שלא נפסלו עדיין לגמרי, שאם עלו לא ירדו, כפי שנתבאר לעיל. [ומשנתנו כדעת רבי שמעון].

ולדברי רבה, לא אמר רבי שמעון, שכשנפסלו בשעת עבודה אם עלו לא ירדו, אלא כשנפסלו אחר השחיטה, אבל כשהיתה השחיטה בדרום העזרה, לא החלו בהם שום עבודה בהכשר, והם פסולים לגמרי, ואם עלו למזבח, ירדו ממנו. ומה ששנינו במשנתנו, שקדשי קדשים שנשחטו בדרום יש בהם מעילה, אין זה דין תורה, אלא חכמים הם שהחמירו וגזרו על כך דין מעילה.

מה בין מעילה דאורייתא למעילה דרבנן

נתבאר, שלדעת רבה, קדשי קדשים שנשחטו בדרום, אין בהם מעילה מהתורה, אבל יש בהם

מעילה מדרבנן. וכן נתבאר, שלדברי עולא אמר רבי יוחנן, קדשים שמתו אין בהם מעילה מהתורה, אבל יש בהם מעילה מדרבנן.

והנה בדברים שיש בהם איסור מעילה מהתורה, הנהנה מהם משלם מה שנהנה [=קרן], ומוסיף חומש, [ומביא קרבן מעילה]. ומבואר, שבדברים אלו שאין בהם איסור מעילה מהתורה, וחכמים הם שגזרו בהם דין מעילה, לא החמירו בהם כדין תורה, **והנהנה משלם קרן בלבד, ואינו מוסיף חומש.**

החידוש בקדשים שמתו

הנה נתבאר, שלדברי רבה, כששנינו במשנתנו שקדשים שנשחטו בדרום יש בהם מעילה, הכוונה למעילה מדרבנן, אבל מהתורה אין בהם מעילה, כי נפסלו מהקרבה לגמרי, שאם עלו לא ירדו.

ואם כן, כל שכן שקדשים שמתו, מאחר שהם פסולים לגמרי, אין בהם דין מעילה מהתורה, ולא הוצרך עולא אמר רבי יוחנן ללמד שאין בהם מעילה מהתורה, אך עיקר דבריו באו ללמד, **שיש בהם מעילה מדרבנן**, כי היה מקום לומר, דווקא קדשים שנשחטו בדרום, אף על פי שנפסלו מהקרבה, מכל מקום היתה בהם שחיטה כשרה, וכיון שכך, אין בני אדם מתרחקים מהם, לכן גזרו בהם מעילה מדרבנן, שלא יהנו מהם, אבל קדשים שמתו, כיון שנתנבלו, מאוסים הם, והכל מתרחקים מהם, ואין צורך לגזור עליהם מעילה מדרבנן.

בברייתא מבואר שיש מעילה

בחטאת בעלת מום שמתה

כלל בידינו, שהקדש דמים, כלומר דבר שהנאתו להקדש היא על ידי שיימכר, ויהיו דמיו להקדש, [כגון הקדיש בהמה בעלת מום שתימכר ויביא בדמיה קרבן], הנהנה ממנו חייב משום מעילה רק אם חיסר ממנו שווה פרוטה. ודבר שאינו עומד להימכר, אלא בקדושתו כמו שהוא, [כגון כוס זהב העומדת לשימוש גבוה כמו שהיא], הנהנה ממנו חייב משום מעילה, גם אם לא נחסר הדבר כלום. ועל פי זה שנינו בברייתא את שני הדינים הבאים במי שנהנה מחטאת בעלת מום.

א. מי שהקדיש בהמה בעלת מום לחטאתו, הרי זו עומדת להימכר, ולהביא בדמיה בהמה תמימה לחטאת תחתיה, ולכן, הנהנה מהבהמה הזו בעלת המום **בחייה, חייב משום מעילה רק אם כן חיסר ממנה שווה פרוטה**, כגון גזו צמר שעליה, או חרש בה ונחלשה בכך.

ב. ואם **מתה** הבהמה הזו בעלת המום שקדשה לחטאת, שוב אינה עומדת להימכר להביא בדמיה חטאת תחתיה, ולפיכך **הנהנה ממנה חייב משום מעילה, גם אם לא נחסר בה כלום.**

והמעילה האמורה בדין האחרון, בחטאת שמתה, דבר פשוט הוא, שהכוונה למעילה מדרבנן, כי מאחר שמתה, נפסלה מהקרבה לגמרי, ואין בה דין מעילה מהתורה.

דף ג'

והיה נראה מתוך כך שנקטה הברייתא דין מעילה **דווקא בחטאת שמתה**, משמע דווקא בה גזרו על כך, משום שקדושתה חמורה, שהיא באה לכפר, **אבל שאר קדשי קדשים שמתו, אין בהם דין מעילה אף לא מדרבנן.**

אך לדברי עולא אמר רבי יוחנן, הסברא הפוכה, בשאר קדשים שמתו, דין פשוט הוא שגזרו בהם חכמים דין מעילה, כדי שלא יהנו מהם, אך לענין חטאת, היה מקום לומר, כיון שמחייה עומדת לכפרה, ובדלים ממנה, גם בלא גזרה יפרשו ממנה אחר מיתה, ואין צורך לגזור על כך. ובאה הברייתא ללמד שגם על החטאת שמתה גזרו חכמים דין מעילה.

חטאות המתות ומעות ההולכות לים המלח

חמש חטאות הנפסלות מהקרבה לגמרי, [כגון ולד חטאת ותמורת חטאת וכל המנויים במסכת תמורה], ודינן למות, וכן מעות דמי חטאת הפסולים להביא בהן חטאת, [כגון נתכפרו כבר בעלים בחטאת], ודינם להנתן בים המלח. כל אלו, **מאחר שמחיים עומדים למיתה ולאבדון, ולא להקרבה, הכל בדלים מהם, ולכן אף שגזרו בהם חכמים איסור הנאה מדרבנן, הסתפקו בכך, ולא החמירו לגזור עליהם גם דין מעילה מדרבנן.**

קושיית רב יוסף חדא מגו חדא וחדא מגו חדא

נתבאר, שלדעת רבה, קדשי קדשים שנשחטו בדרום העזרה, כיון שתחילת העבודות היתה בפסול, הרי אלו כקדשים שמתו, שנפסלו קודם תחילת העבודות, ופסולים הם לגמרי, ואם עלו ירדו. ולדעת רב יוסף, קדשי קדשים שנשחטו בדרום, הרי הם כקדשים שנפסלו תוך כדי ההקרבה, שאינם נפסלים לגמרי, ואם עלו לא ירדו.

והביא רב יוסף ראייה לדבריו, על ידי **שדקדק שלוש משניות זו מתוך זו, וכך הראה, שקדשי קדשים שנשחטו בדרום, אם עלו לא ירדו.**

המשנה הראשונה מדברת במי ששינה בעבודות חטאת העוף ועולת העוף, כגון שמלק חטאת העוף למעלה ולא למטה, שבכל האופנים הללו,

אף על פי ששינה את מקום המליקה, אין אנו מחשיבים את המליקה כמליקה שלא במקום קרבן, שעל ידה העוף נעשה נבילה, אלא המליקה היא כמליקת קרבן, ואין העוף נעשה נבילה. וכמו כן, בשינוי זה אין העופות יוצאים מידי מעילה.

המשנה השנייה מלמדת שהדין הזה של שינוי מקום המליקה הוא בכלל פסול שארע בקרבן אחר שהוכשר להקרבה, כל שהיה פסולו בקדש, כשנמלק אינו מטמא בגדים בבית הבליעה כנבילה, וכל שלא היה פסולו בקדש, כגון שהיתה מחוסרת אבר, ומתחילתה לא היתה ראויה להקרבה, כשמלקה, היא נבלה, ומטמאת בגדים בבית הבליעה.

ובמשנה השלישית מבואר, שכל שהיה פסולו בקדש, אם עלו לא ירדו. ומתוך המשניות הקודמות מבואר, שבכלל זה כשהיה הפסול במליקה, שהיא תחילת העבודות בעוף, והוא הדין כשארע בשחיטה, שהיא תחילת עבודת הזבח. ומכאן, שכשארע פסול בשחיטה, כגון נשחטו קדשי קדשים בדרום העזרה, אם עלו, לא ירדו. וסיימו, תיובתא דרבה תיובתא.

דברים שבין במת יחיד לבמת ציבור

בזמן שהיה המשכן בגלגל, וכן בזמן שהיה בנוב ובגבעון, היו הבמות מותרות, כלומר היו ישראל רשאים לבנות במות [=מזבחות] בכל מקום, ולהקריב עליהן קרבנות.

ומכל מקום, היה הבדל בין מה שקרב בבמה הגדולה, היא מזבח הנחושת, שעליו קרבו קרבנות הציבור, לבין במות היחיד.

קדשי קדשים שהוקדשו להיקרב בבמה הגדולה, היה דינם להישחט בצפון העזרה, והבעלים סומך ידיו על הקרבן, ומתן דמים סביב המזבח [=שתי מתנות שהן ארבע]. וקדשי קדשים כגון עולות שהוקדשו להיקרב בבמות יחיד, אין טעונים שחיטה בצפון הבמה ואין בהם סמיכה ולא מתן דמים סביב.

עולת במת יחיד שנכנסה לעזרה

לדעת רבי אלעזר, מי שהקדיש עולה להקריבה בבמת יחיד, ונמלך והכניסה לעזרה, קלטוה מחיצות העזרה להיות קרבה בבמת הציבור, וטעונה צפון וסמיכה ומתן דמים סביב כעולה שקדשה מתחילה לבמת ציבור.

ואם נעשית בה עבודה בדרום העזרה, הרי זו פסולה, כדין עולת במת ציבור, וכן אם יצא הבשר אחר השחיטה מחוץ לעזרה, הרי זה נפסל, כדין עולת במת ציבור.

אך נסתפק רבי אלעזר, מה הדין אם נשחטה בדרום העזרה, ונפסלה, והעלו את בשרה למזבח, האם מורידים אותו מהמזבח או לא.

דעת רבי אלעזר בעולה

שהוקדשה מתחילה לבמת יחיד

מתוך כך שנסתפק רבי אלעזר בדין עולת במת יחיד שקלטוה מחיצות להיות כעולת במת ציבור, ונפסלה, מה דינה אם עלתה. היה נראה שדווקא בזו נסתפק, אך בעולה שקרבה מתחילתה לבמת ציבור, לא היה לו ספק, אלא הדין פשוט אצלו, או כרב יוסף, שאם עלתה לא תרד, או כרבה שאם עלתה תרד.

אך דחו זאת ואמרו, שאפשר שגם בדין עולת במת ציבור שנשחטה בדרום נסתפק מה דינה כשעלתה, האם תרד או לא, ועדיין יש לו להסתפק בעולת במת יחיד שקלטוה מחיצות.

שכן אפילו לדברי רבה, שקדשי קדשים שנשחטו בדרום העזרה, אם עלו ירדו, אפשר שכן הדין דווקא כשמתחילה הוקדשו לעזרה, להישחט בצפון, ולכן בשחיטה בדרום הם נפסלים לגמרי [=מחיצה כתקנה פסלה]. אבל כשמתחילה הוקדשו לבמת יחיד, אף שאחרי כן נקלטו בעזרה להישחט בצפון, אם נשחטו בדרום, לא נפסלו לגמרי, ואם עלו לא ירדו [=מחיצה שלא כתקנה לא פסלה].

וכן אפילו לדברי רב יוסף, שקדשי קדשים שנשחטו בדרום העזרה אם עלו לא ירדו, אפשר שכן הדין דווקא כשמתחילה הוקדשו לעזרה, מאחר שקדשו לשם המזבח שבעזרה, אף שנפסלו אם עלו לא ירדו [=מחיצה כתקנה קלטה]. אבל כשמתחילה הוקדשו לבמת יחיד, אף שאחרי כן נקלטו בעזרה להישחט בצפון, מכל מקום לא למזבח זה היו עומדים מתחילה ולפיכך, אם נשחטו בדרום ונפסלו, אם עלו, ירדו [=מחיצה שלא כתקנה לא קלטה].

זריקת דם של פיגול

כבר נתבאר בתחילת המסכת, שבזריקת דם קדשי קדשים למזבח, יצא הבשר מידי מעילה, [והאימורים בקדושתם עד שישרפו על המזבח]. ובזריקת דם קדשים קלים למזבח, נתקדשו האימורים, ומעתה יש בהם מעילה, [עד שישרפו על המזבח].

ואמר רב גידל אמר רב, שקרבן שנעשית בו עבודה במחשבת פיגול, כגון נשחט על מנת לאכול את בשרו אחר הזמן הראוי לאכילה, אף על פי שיש משמעות הלכתית לזריקת הדם של הקרבן הזה, שכן אין הקרבן נקבע להיות פיגול אלא

כשהושלמו בו כל ארבע העבודות, שהאחרונה בהן היא הזריקה, ואם כן על ידי הזריקה הקרבן נקבע להיות פיגול, אף על פי כן אין זריקת הדם מועילה לו לעניין מעילה, ולכן **בקדשי קדשים אין הבשר יוצא בזריקת הדם מידי מעילה**, [כי אין הזריקה מתירה את הבשר לכהנים], **ובקדשים קלים אין האימורים מתקדשים בזריקת הדם להיות בהם מעילה**, [כי אין הזריקה מתירה את האמורים למזבח].

לחמי תודה מתקדשים בשחיטה

המביא קרבן תודה, מביא עימו ארבעה מיני לחמים, מכל מין עשר חלות, שנאמר, "אם על תודת יקרִבְנוּ וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה חֲלוֹת מִצּוֹת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן וִירְקִי מִצּוֹת מְשָׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֹלֶת מִרְבֶּכֶת חֲלוֹת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן. עַל חֲלוֹת לֶחֶם חֶמֶץ יִקְרִיב קֶרְבָּנוּ עַל זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמִי" (ויקרא ז' י"ב-י"ג). וחלות אלו מתקדשות בשחיטת התודה, **ובתנאי שבשעת השחיטה היו עימה כל הלחמים אפויים בעזרה**, שנאמר "עַל זֶבַח הַתּוֹדָה", לומר שתהיינה סמוכות לתודה, עימה בעזרה. ולפיכך אם בשעת שחיטה היה לחמה חוץ לעזרה, או שהיה כל הלחם בעזרה, אבל לא נאפו כל החלות כראוי, כגון שאחת מהן לא קרמו פניה בתנור, לא קדש הלחם בשחיטת התודה.

אמנם אם בשעת השחיטה היו כל הלחמים אפויים בעזרה, הם מתקדשים בשחיטה, **גם אם היתה השחיטה במחשבה פסולה של פיגול** [=על מנת לאכול הלחמים למחר], או **פסול** [=על מנת לאכול הלחמים בחוץ].

והקשה **רב פפא לאביי**, מהמבואר כאן, **שהלחם מתקדש גם בשחיטת פיגול**, ועל ידי זה הוא בא לידי מעילה, שזה שלא כדברי רב גידל אמר רב, שזריקת פיגול אינה מביאה קדשים קלים לידי מעילה.

וכשבא אביי לפני רבי אבא, [ואמר לו את קושיית רב פפא], השיב לו **רבי אבא**, **שיש הבדל בין מה שמתקדש בשחיטת פיגול לבין מה שמתקדש בזריקת פיגול**. שכן כלל בידינו, שאין הקרבן נעשה פיגול אלא אחר גמר ההקרבה, [ובתנאי שלא היה בו פסול נוסף על הפיגול], ואם כן, **בשעת שחיטה, עדיין לא נקבע הקרבן בפיגול**, ואינו פסול, ולכן לחמי תודה המתקדשים בשחיטה, מתקדשים גם בשחיטת פיגול, כי עדיין אינה שחיטת פיגול. אבל בשעת זריקה, נקבע הקרבן להיות פיגול, ולכן האימורים הראויים להתקדש בשעת זריקת הדם, אינם מתקדשים, כי זריקת פיגול היא.

אמנם מסקנת הסוגיה אינה כן, כי אף שבשעת שחיטה לא נקבע הקרבן להיות פיגול, מכל מקום שחיטת פיגול היא זו שהיא המביאה את הקרבן לידי פיגול בשעת זריקת הדם. ולכן אין הלחם מתקדש בשחיטת פיגול לכל דבריו, ולהיות בו מעילה, אלא קדושתו לעניין זה שאי אפשר לפדותו, והרי הוא קדוש ופסול, וטעון שריפה.

קומץ פיגול שהעלה על גבי מזבח

נתבאר, שקרבן שנתפגל בשעת שחיטה, ועדיין לא נזרק דמו, מאחר שעדיין לא נקבע להיות פיגול, באותה שעה אין להחשיבו כפיגול לגמרי.

והקשה רב אשי, שמדברי עולא לא משמע כן, שכך אמר עולא, קומץ פיגול שהעלה אותו למזבח, פקע פיגולו ממנו, כלומר מי שקמץ את המנחה במחשבת פיגול, ולאחר מכן הקטיר את הקומץ למזבח, בכך שעלה הקומץ למזבח, פקע ממנו פיגולו, ומעתה אין מורידים אותו מהמזבח, ואם הורידו, מחזירים אותו למזבח.

והנה קמיצת המנחה היא כנגד השחיטה של הזבח, והקטרת הקומץ כנגד זריקת דם הזבח, ואם כן, כיון שבשעת הקטרתה פוקע ממנה הפיגול, אי אפשר לומר שבהקטרתה היא נקבעת להיות פיגול, ואם בכל זאת החשיב אותה עולה כפיגול מחמת הקמיצה, הרי נקבעה בפיגול משעת הקמיצה, שלא כמבואר לעיל שבשעת שחיטה אינה נקבעת להיות פיגול.

ותירצו שאין הכוונה בדברי עולא שהקומץ נקבע בקמיצה להיות פיגול, אלא שבשעת הקמיצה חישבו בו מחשבת פיגול, אבל עדיין לא נקבע בכך.

וכן מה שסיימו שם, שקמיצת פיגול מביאה את השיריים לידי פיגול, אין הכוונה שבקמיצה לבדה השיריים נעשים פיגול, אלא על ידה נעשים פיגול בשעת הקטרת הקומץ.

דף ד'

עירוב מחשבות

כלל בידינו, שקרבן שנעשית בו עבודה במחשבה שתהיה אכילתו אחר הזמן, הרי זה פיגול, והאוכל ממנו [אפילו בתוך הזמן], חייב כרת. וקרבן שנעשית בו עבודה במחשבה שתהיה אכילתו חוץ למקום הראוי לכך, הרי זה נפסל, אך אינו נעשה פיגול, והאוכל ממנו אינו חייב כרת.

ולדברי הכל אם מתחילה נעשית בו עבודה במחשבת חוץ למקומו, ואחר כך נעשית בו עבודה אחרת במחשבת חוץ לזמנו, אינו מתפגל בכך, כי מאחר שנפסל שוב אינו נעשה פיגול.

אך נחלקו חכמים, מה הדין כשמתחילה נעשית בו עבודה במחשבת פיגול, ולאחר מכן נעשית בו עבודה נוספת במחשבת פסול. דעת רבי יהודה

שלעולם המחשבה הראשונה קובעת, ולכן באופן הזה, הרי זה פיגול. ולדעת חכמים, כל שנתערבה מחשבה פסולה נוספת עם הפיגול, בין לפניו בין לאחריו, אין זה פיגול אלא פסול.

ואמר אילפא, שלא נחלק רבי יהודה על חכמים להחמיר, אלא כשהיו שתי המחשבות בשתי עבודות, כגון שחיטת סימן ראשון במחשבת פיגול, ושחיטת סימן שני במחשבת פסול, בזה מחמיר רבי יהודה ללכת אחר מחשבה ראשונה, ואומר שהקרבן פיגול. אבל אם באותה עבודה ממש חישוב מחשבת פיגול ומחשבת פסול, מודה רבי יהודה שאין זה פיגול אלא פסול.

והקשו, שאם כן למדנו מדברי אילפא אלו, שאפשר שיתפגל הקרבן בשחיטה עצמה, שלא כדברי רבי אבא לעיל, שאין הקרבן נקבע להיות פיגול בשחיטה. ותירצו שאין הכוונה בדברי אילפא שקרבן נקבע להיות פיגול בשעת השחיטה, אלא שהמחשבה של שעת השחיטה היא העושה אותו פיגול לבסוף בשעת הזריקה.

הפיגול לעולם מועלין בו

נתבאר, שלדעת רב גידל אמר רב, **קדשי קדשים שנזרק דמן במחשבת פיגול, אין בשרם יוצא בזריקה זו מידי מעילה.**

ואמרו להביא ראיה לדבריו אלו, מברייתא בה שנינו, "הפיגול, לעולם מועלים בו", ופשוט הדבר שהכוונה היא שמועלים בו גם אחר זריקת הדם, שכן הזריקה היא המוציאה מידי מעילה בכל מקום, וקודם לה פשוט הדבר שיש מעילה, ואם שנינו שמועלים בו לעולם, ברור שהכוונה היא גם אחר הזריקה, הרי שפיגול אינו יוצא בזריקת הדם מידי מעילה.

ורצו לדחות ראיה זו ולומר, שברייתא זו מדברת בעולה, שגם כשהיא כשרה, אין בשרה נותר לכהנים בזריקת הדם, וכולו קרב, ולכן אין בו מעילה. אבל בחטאת ואשם, שכשהם כשרים בשרם נותר לכהנים בזריקת הדם, ויוצא בכך מידי מעילה, גם בזריקת פיגול בשרם יוצא מידי מעילה.

אך אי אפשר לומר כן, כי אם הברייתא מדברת בעולה, דין פשוט הוא, שאין בשרה יוצא מידי מעילה בזריקת הדם, שהרי גם כשהיא כשרה, הוא לגבוה, ולא נותר לכהנים, והיאך יצא מידי מעילה בזריקת פיגול.

[והנה בגמרא משמע שלא חשו כל כך לטעם הזה, ודנו רק מחמת הטעם השני. ואפשר משום שיש לדחות, שכשהיא כשרה, בשרה לגבוה גם אחר זריקה, ועדיין הוא קדשי ה', לכן יש בה מעילה, אך כשהיא פיגול, אין בשרה לגבוה, ומאחר שמעתה אינו קדשי ה', יצא מידי מעילה].

ועוד ראיה שאין לומר כן, כי בסיפא של הברייתא הביאו פסול נוסף בקרבן, שאין מועיל להוציא מידי מעילה, והוא, אם לן הדם, ושם נתפרש, שכן הדין אפילו אם נזרק הדם אחרי שלן, אין הדבר מועיל להוציא מידי מעילה. ומשמע שכן הדין לעניין הפסול האמור ברישא, כלומר לעניין פיגול שאינו מוציא ממעילה, אפילו נזרק הדם הדין כן, ואין הקרבן יוצא מידי מעילה, ועל כרחך הכוונה לקרבן שבהכשר יוצא מידי מעילה בזריקה כגון חטאת ואשם, ואם כן מבואר שזריקת פיגול אינה מועילה להוציא מידי מעילה. כדברי רב גידל אמר רב.

אך דחו את הראיה הזו ואמרו, שאפשר יש חילוק בין פסול לינה לפסול מחשבה, כשנפסל הקרבן בלינה, הרי זה מעשה שפוסל אותו, ולכן זריקת הדם אינה מועילה להוציא מידי מעילה, אך כשנפסל במחשבת פיגול, אין זו אלא מחשבה, וזריקת הדם מועילה להוציא מידי מעילה.

[הרי זה דבר מחדש, שלעניין קרבן שנפסל בלינה, היושב ולא עשה דבר אלא שמעצמו לן, נחשב כמי שעשה. והמפרש כתב, שמכל מקום לגבי פסול מחשבה זה נחשב כמעשה].

הפיגול בקדשי קדשים לעולם מועלים בו

שוב אמרו להביא ראיה לדברי רב גידל שזריקת פיגול אינה מוציאה קדשי קדשים מידי מעילה, מברייתא אחרת, בה שנינו, "הפיגול בקדשי קדשים לעולם מועלים בו", ומתוך כך שאמרו "לעולם", משמע שכן הדין גם אחר זריקת הדם, כדברי רב גידל.

אך דחו זאת ואמרו, שאפשר שבזריקת הדם הוא יוצא מידי מעילה, כקדשי קדשים כשרים, ומה שאמרו בו "לעולם מועלים בו", היינו כדין קדשי קדשים, שיש בהם מעילה עד זריקת הדם, שלא נאמר זה יוצא מיי מעילה מיד משנתפגל, כגון אם נשחט במחשבת פיגול, אלא עדיין יש בו מעילה עד זריקת הדם, כקדשי קדשים שנשחטו במחשבה כשרה.

הפיגול בקדשים קלים אין מועלים בו

לדבריו האחרונים של רב גידל, שבקדשים קלים זריקת פיגול אינה מביאה את האימורים לידי מעילה, יש ראיה מסוף הברייתא הנ"ל, שם מבואר, שבקדשים קלים הדין הוא שאם נעשו במחשבת פיגול אין בהם מעילה.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsurl@gmail.com